

— Nem, ne mondd el, Harriet!
 — Ugyan kérlek . . . nekem figyelmeztetnem kell őt erre a hibára. Mert ez hiba —
 — Mi a hiba, my ladies?

— — — — —
 És Tar Pista, nyomorék Tar Pista. Tudta, hogy őt sohase fogja leány ajaka csókolni. És Tar Pista volt mégis az egyetlen legény, kinek ökölbe szorult a keze, ha ősszel vadászni jöttek az urak s este besorakoztatták a kastélyba a leányokat.

Összeszorult a keze s egy este így beszélt a legényekhez:

— Hát ti magyar legények vagytok?

Úgy választottam ki mindkét szöveget, hogy jellemző legyen az írójára. Laikus olvasó első pillanatra azt gondolná, hogy a *baloldali* szöveg angol regényből készült fordítás, a *jobboldali* pedig valami népies irányú, tősgyökeres magyar mesélő munkája. Az is. A dy Endre írta. A „baloldali“ pedig P e k á r Gyula.

Ady Endre körül mindjárt meglesz a béke, mihelyt Szász Károly, P e k á r Gyula és párthívei legalább is feleannyi szabadságot engedélyeznek a modern költőknek, mint amennyit ők maguk is élveztek, — amikor még fiatalok voltak.*)

(Szeged.)

Zolnai Béla.

DUDITS ANDRÁS ÉS A FRANCIA HUMANISTÁK.

(Jean Faludi: *André Dudith et les humanistes français*. Études Françaises publiées par l'Institut Français de l'Université de Szeged. I. Szeged, 1927, 8° 66 l.)

Magyar filológus igaz örömmel üdvözölheti a szegedi egyetem Francia Philologiai Intézetét első kiadványa alkalmából. Szerencsésnek találjuk különösen azt, hogy *francia nyelven* is publikálnak, mert ma már hál' Istennek elmúlt az az idő, amikor a doktori disszertációkkal kellett a nemzeti nyelvet megvédeni. A magyar tudományos irodalom elzártsága nagyon megnehezíti a magyar tudósoknak a külföldbe való bekapcsolódását, úgy, hogy akárhány esetben a külföld alig vesz tudomást arról, ami nagyszerű latin nyelvű tudományos irodalmunk megszűnése óta magyar földön megjelent.

Faludi János dolgozata tulajdonképpen anyaggyűjtés. Előkészítése egy nagyobb monográfiának, mely a külföldön oly nagy hírnévre szert tett magyar humanista életét és műveit fogja először kritikailag elemezni. Ebben a dolgozatban nem tesz mást, mint betűrendben elősorolja Dudits András franciaországi ismeret-ségeit, kritikailag megállapítja baráti kapcsolatait és az ezekhez fűződő irodalmi nyomokat.

*) A folytatás — *Petőfi-Ady* címmel — a *Széphalom* legközelebbi számában jelenik meg.

Persze ez a nomenclatura egyelőre holt anyag. Pedig bizonyos szálak már most is világosan látszanak. Nevezetesen szerencsésebb lett volna a Collège Royal (a mai Collège de France) tanárait egy csoportba venni, mert láthatólag ezek dominálnak Dudits barátai között. Caninius a Collège de Cambraiban tanítja de Mercier, Charpentier, Ramus, Turnèbe és Vicomercatus is a Collège Royal tanárai és így nem értem miért kell a legutolsót a többi rovására külön kiemelni, csak éppen azért, mert erre nézve betűszerinti adat van?

S ha Dudits tanárait és barátait így együtt látjuk, akkor egyáltalán nem látszik valószínűtlennek Nollhácnak az az állítása, melyet többet átvettünk (Egy. Phil. K. 1923, 110 és Rev. Ét. Hongr. 1924, 202) és amelyet Faludi János hevesen támad, hogy Dudits ismerte a jók brigádját“, Rensard humanista költői csoportját. Az az időszak, melyet Dudits Párisban tölt, épen az, amikor a Pléiade tagjai a Collège Royal tanáraival állandó és irodalmilag is termékeny viszonyban állnak. Ekkor, 1555-ben adja ki Ramus francia nyelvű *Dialectique*-jét, melybe a Pléiade tagjai fordítanak (l. Egy. Ph. K. 1916, 302) és ekkor már Turnèbe neve előfordul Ronsard barátai sorában. És valószínű-e, hogy éppen Dorat-t nem ismerte volna, aki 1556-tól 1567-ig tanított a Collège Royalban? (V. ö. Laumonier, Vie de Ronsard 90. l.). Azt pedig F. is tudja, hogy Utenhove, kinél Imbert Dudits egészsége felől tudakozódik, Ronsardnak is személyes barátja volt. Egész bizonyosra vehetjük, még ha nincs is rá kézzelfogható adatunk, hogy a humanisták elég kicsiny világában Dorat, Ronsard és Dudits is váltottak néhány szót.

Ennek a párisi tudós humanista világnak képét várjuk mi Faluditól. Milyen helyet foglalnak el Dudits munkái ebben a körben? De erre nem kapunk választ.

Részletekben itt-ott érdekes megállapításai vannak. Különösen becses, amit a Bona György halála alkalmából írt humanista részvét megnyilatkozásával kapcsolatban összegyűjtött. Ellenben Ramus leveléből, melyben János Zsigmond gyulafehérvári meghívásáról beszél, a kritikus passzust e sorok írója már elég régen közölte Rác Lajos egyik cikke végén, melyet a szerző maga is idéz (Revue des Études Hongroises 1924, 201) és így kár volt ezzel az epizóddal, mint valami külön feliedezéssel foglalkozni.

A nyers munka után várjuk a kidolgozást; Thienemann Tivadar tanulmányában már megrajzolta az alak körvonalait, a vázlat készen van.

(Budapest.)

Eckhardt Sándor.

REINER, A KÖLTŐ.

Egy új poétát — nyilván ifjú és kezdő — van szerencsénk bemutatni: Reiner Jánost, aki még ismeretlen, de annál németebb névvel kér bebocsátást az irodalom sorompójánál. Költők nem igen mertek eddig német névvel jelentkezni; Reiner az első. Talán távoli névrokona, ama nagy Rainer-Maria miatt ragaszkodik e névhez, amely a *Regék és történetek ciklusából* című kötet élén áll. A kötet címét azt is elárulja, hogy van még tartalékban sok poémája, szintemár ciklusa a szépreményű verselőnek. Ha ezt az ízelítőt kedvezően fogadja a kritika, barátai unszolására bizonyára folytatja majd a regölést. Technikája máris fejlődésre-képesnek mutatkozik. Helyesírással, rímmel és ritmussal még hadilábon áll,